

Elhurcoltakra emlékezve

Az immár harmincadik alkalommal megrendezett vecsési megemlékezésen szeptember 29-én, a hadifogolymissé után a Hősök ligetében szentelték fel **Oláh Katalin Kinga** Ezüstgerely díjas szobrászművész alkotását, amely nemcsak a vecsésieknek, hanem a málenkij robot minden áldozatának emléket állít.

Szeptember utolsó vasárnapján, Fogolykiváltó Boldogasszony ünnepén még lágyszó sugárzásban gyülekeztek ünneplőbe, részint viseletbe öltözve a Vecsés-Óváros Plébánia egyházközség hívei, a nehéz idők tanúi, egykori foglyok leszármazottai, családjaik, hozzátartozói a Szent Kereszt (falusi) templomban a délután három órakor kezdődő hadifogolymissé. Amint *Frühwirt* Mihály, a Kulturverein egyesület elnöke elmondta, 1990-ben mutattak be első alkalommal szentmisét az egykor málenkij robotra hurcoltak és hadifoglyok emlékére.

A szentmisében dr. Cserhádi Ferenc esztergom-budapesti segédpüspök a megbocsátás és megbékélés kegyelméért imádkozott. Az énekek és fohászok a hagyománynak megfelelően németül hangzottak el a Wetschescher Nachtigallen és a németnyelvű egyházi kórus közreműködésével. A szertartás után a résztvevők átvonultak a Hősök ligetébe. Az első világháborús emlékmű mellett itt kapott helyet 2015-ben a most leleplezésre és megáldásra került alkotás talapzata. A megemlékezés ünnepi beszédekkel, egy ismeretlen szerzőtől származó, a hadifogságban íródott verssel (*Fogolyima*), a szobor méltatásával majd megáldásával, a Vecsési Hagyományőrző Zeneegyesület (Musikverein) és a Nachtigallen kórus előadásával folytatódott.

Az eseményen részt vett Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára, Ritter Imre német nemzetiségi országgyűlési képviselő, Szlahó Csaba, Vecsés polgármestere, Tófalvi Mónika, a Német Nemzetiségi Önkormányzat (Donauschwäbische Selbstverwaltung Wetschesch) elnöke, Frühwirt Mihály, a Kulturverein elnöke, dr. Cserhádi Ferenc esztergom-budapesti segédpüspök, Bíró Gergely író, Oláh Katalin Kinga szobrászművész és a város érdeklődő lakói.

Ünnepi beszédében Soltész Miklós hangsúlyozta, hogy a szoborcsoport nemcsak a vecsési német ajkú áldozatokra emlékeztet, hanem mind a 200-230 ezer Magyarországról elhurcolt emberre, köztük 50-60 ezer német származására is, akiket málenkij robotra hurcoltak. A technika vívmányai mellett a XX. század – mint mondta – a világ addigi két legpusztítóbb háborúját és izmusát is elhozta. A fiatalokhoz szólva az államtitkár méltatta az ország vérvesztéséget, az előző nemzedékek áldo-

zatát, akiktől soha nem kértek bocsánatot, akiken ártatlanul elszenvedett megbélyegzettség maradt. Felidézve élni akarásukat megemlégette azt az öszszefogást is, amely révén megtörténhetett a csoda: egy fogságban született gyermek életben maradt, és hazaérkezett. A jelen kor feladata az áldozatok emlékének megőrzése helytállásukért, kitartásukért. A nemzetiség anyanyelvének és hitének megőrzése, az ellenségességgel szembeni állásfoglalás az eszközök arra, hogy ne fordulhasson elő ismét ilyen pusztítás.

Ritter Imre elmondta, hogy az elűzetés és elhurcolás két olyan szó, amely a magyarországi németység legnagyobb tragédiáját jelenti. Évtizedeket kellett várni arra, hogy erről egyáltalán beszélni lehessen, amíg 2007 novemberében az Országházban először került megrendezésre a magyarországi németek elűzetésének emléknapja, majd 2015 februárjában az elhurcolás, a Gulág emléknapja. A szoborra és az elmúlt szenvedésekre nézve a megbékélés, a megbocsátás legszebb példájának tartja azt, amikor 2016. január 19-én, az elűzetés 70. évfordulóján tartott kormányzati megemlékezésen Orbán Viktor miniszterelnök arról beszélt, hogy ha az elűzöttek mindazt magukkal vitték volna, amit letelepedésük óta a magyar gazdaságért, kultúráért tettek, akkor ma sokkal szegényebb lenne Magyarország. Az utódoknak az a feladatuk, hogy ne engedjék feledésbe merülni a történeteket, mindig legyenek olyan új nemzedékek, amelyek képesek továbbvinni a német kultúrát és a hagyományokat. Ehhez olyan intézményhálózat kiépítésére van szükség, ahol két anyanyelvvel és idegennyelvtudással rendelkező, német nemzetiségi közösségbe tartozó fiatalok képzülhetnek fel az életben való helytállásra, a német identitástudat továbbadására. Élni kell azokkal a lehetőségekkel, amelyek most adóttak, hogy olyan fiatalokat neveljünk fel, akik évtizedek múlva is büszkén fognak emlékezni hőseikre, és itt lesznek ennél az emlékműnél.

A Német Nemzetiségi Önkormányzat, a Kulturverein mindig nagy gondot fordított arra, hogy emlékezzenek mindazokra, akik sokat szenvedtek Vecsésen vagy Vecsésért – mondta Szlahó Csaba. Ennek része az I. világháborús emlékmű megújítása is. Amikor 1940 decemberében a „felszabadító”

szovjet csapatok megérkeztek, és kéthónapos küzdelem után kivonultak a német katonák, elpusztultak a város jelentős épületei, de az anyagi javak pusztulásánál fájdalmasabb volt az emberi veszteség. Az emberek nem tudták, mit jelent a málenkij robot, mennyi időre és mire viszik el őket, senki nem gondolt évekre, ahogy a hadifogságba eső katonák átnevelő táborokban töltött éveire sem. A múlt tragikus eseményeire a 75 éve békében élőknek is méltó módon meg kell emlékezniük, bízva abban, hogy a jövőben nem fordul elő ilyen szörnyűség.

Az emlékmű leleplezését követően segédpüspök úr megáldotta és felszentelte azt. Bíró Gergely avatóbeszédében méltatta Oláh Katalin Kinga *Málenkij robot* című alkotását, amely már a harmadik Vecsésen felállított műve a köztemetőben lévő Krisztus hét szava a kereszten korpusz, és az 1800-ban felszentelt Szent Kereszt felmagasztalása templom emlékére készült korpusz mellett. A szobrot a Német Nemzetiségi Önkormányzat rendelte meg, elkészülését Magyarország kormánya, Vecsés Város Önkormányzata, az Emberi Erőforráskezelő, a Gulag Emlékbizottság és a Német Nemzetiségi Önkormányzat támogatta.

Egy szobor rendeltetése akkor teljesedik be, akkor válik igazán közlékennyé, ha megállunk előtte, és figyelmesen szemlélni, kérdezni kezdjük – mondta

Bíró Gergely. A málenkij robotra indulók csoportját ábrázoló emlékmű két legfontosabb szereplője a szovjet birodalom hatalmi visszaélését, a vesztesékek szembeni könnyörtelenségét kifejező katona, aki a batyujukat cipelő lakosokat tereli és a csoportot vezető hátizsákos ember, aki felszegett állával, büszke tartásával társaitól némiképp kiválva, az ábrázolt helyzet fölé kerekedve jelzi, hogy az emberi lélek és méltóság erejét nem képes kiirtani semmilyen totalitárius diktatúra, erőszak. Az író meglátása szerint ők képezik a vonuló csoport „morális keretét”. A kimerevített jelenetben a menetelők arcán fegyelmezett döbbenet, beletörődés. Testtartásukról, a kornak megfelelő ruházatukról leolvasható, hogy a megaláztatottság és kétségbeesés közepette is őrzik méltóságukat. Az író a szobor kisugárzását a Gulágon tíz évet töltött *Olofsson Placid* bencés szerzetes szavaival érzékeltette: „Nekem ebben az élethelyzetben kell megmutatnom, hogy hangyaként igenis emberibb vagyok, különb, mint a géppisztolyos örök.”

Az ünnepség után a vendégek közelről is megnézhették a szobrot, és kötetlen beszélgetésben oszthatták meg egymással és a fiatalabb nemzedékkel emlékeiket, majd a jelenbe visszatérve szendvicsek, sütemények mellett a közösség friss eseményeit, mai örömeit és teendőit is.

B. K.